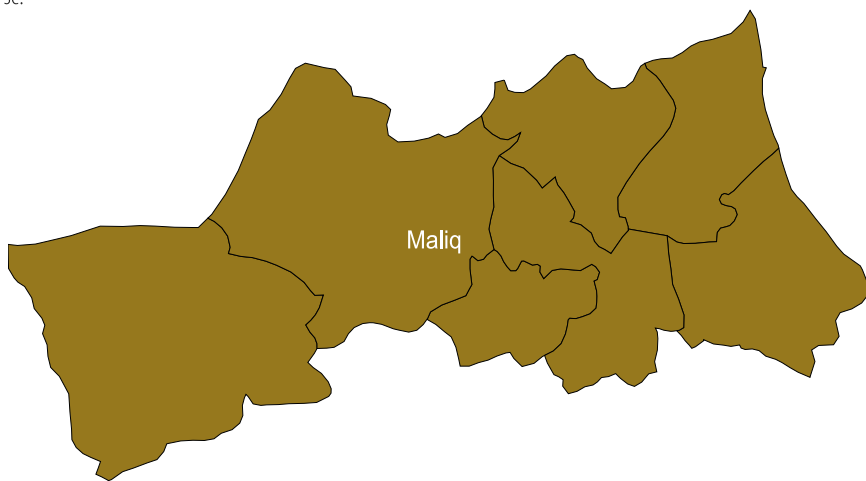

“TË BUXHETOJMË PËR RININË ME RININË”

Bashkia Maliq

Kjo analizë u përgatit nga Observatori për të Drejtat e Fëmijëve dhe të Rinjve, në emër të rrjetit të organizatave “Zëri i të rinjve”, me mbështetjen e UNFPA-së.

Shtator 2019

Autor:

Observatori për të Drejtat e Fëmijëve dhe të Rinjve

© Aplikimet për leje për të shumëfishuar ose përkthyer pjesë nga ky publikim duhet të dërgohen në:

Observatori për të Drejtat e Fëmijëve dhe të Rinjve (Observatori)

Rr. "Blv. Bajram Curri" Nd. 136, H. 14, Ap. 1

Njësia Administrative Nr 5, 1019, Tiranë, Shqipëri

Tel: 00355 42 258 987

Email: info@observator.org.al

Webmail: www.observator.org.al

Kjo analizë u realizua nga UNFPA me ekspertizën e Observatorit për të Drejtat e Fëmijëve dhe të Rinjve, në kuadër të projektit "Leave No One Behind" ("Askush të mos mbetet pas"), një Program i përbashkët i OKB-së i financuar nga Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) që zbatohet nga katër agjensi të OKB-së: UNDP, UNFPA, UNICEF dhe UNWOMEN, në partneritet me Qeverinë e Shqipërisë. Ky projekt synon fuqizimin e personave vulnerabel në Shqipëri me qëllim që të kenë akses dhe mundësi të barabarta në shërbimet publike, të kenë një zë në vendim-marrjen publike që ndikon në jetët e tyre, si dhe që të mund t'u kërkojnë llogari punonjëseve dhe punonjësve të administratës publike, të cilat/cilët janë përgjegjës për dështimet apo arritjet në këtë drejtim.

EKSPERTE E ANALIZËS

Monika Kocaqi

EKIPI MENAXHUES

Elma Tërshana

Eridjona Vallja

Andi Rabiçaj

SUPERVIZUESE

Elida Nuri

Një falenderim i shkon stafit të Bashkisë së Maliqit që bashkëpunoi me Observatorin dhe mundësoi të dhënat ndër vite mbi aktivitetet dhe buxhetin e planifikuar dhe realizuar për të rejtat dhe të rinjtë. Në veçanti falenderojmë z. Gëzim Topçiu – Kryetar i Bashkisë Maliq, z. Azem Nuhu – Drejtor i Shërbimit Social dhe znj. Ermanda Petriti – Përgjegjëse e Drejtorisë së Kujdesit Social.

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e Observatorit në emër të rrjetit të organizatave "Zëri i të rinjve". Opinione të shprehura këtu janë të autoreve/autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht opinionet e UNFPA-së.

PËRSE BUXHETIMI “PËR RININË” DHE “ME RININË”?

Rinia në Shqipëri është pjesë e programit dhe politikave të qeverisë dhe citohet si grup prioritar në dokumenta të veçantë të hartuar për këtë qëllim. Ofrimi i një tërësie shërbimesh dhe informacionesh edukuese në fushën e shëndetësisë, arsimit, punësimit, zhvillimit ekonomik, kulturës, sportit, argëtimit, mjedisit e vullnetarizimit, si dhe angazhimi i rinisë në proceset planifikuese e vendimmarrëse, është domosdoshmëri. Këto shërbime mund dhe duhet të ofrohen kryesisht nga njësitë bazë të vetëqeverisjes vendore (bashkitë), të cilat janë më afër qytetareve dhe qytetarëve, si dhe njohin më mirë nevojat e tyre.

Të rejat dhe të rinjtë duhet të jenë pjesë e iniciativave planifikuese e zhvilluese të ndërmarra si në nivel qendror ashtu edhe nga njësitë e vetëqeverisjes vendore, sidomos nga bashkitë

Ligji 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” në nenin 38 pika 2 të tij kërkon shprehimisht që: “... pas finalizimit të projekt dokumentit të programit buxhetor afatmesëm të rishikuar, kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore merr masa për publikimin e tij dhe më pas organizon seanca dëgjimore me komunitetin dhe grupet e interesit”. Në këtë kuadër, bashkitë mund dhe duhet të mbështetnin iniciativat e tyre planifikuese buxhetore për të rejat dhe të rinjtë në nevojat e këtij grupi, duke u udhëhequr dhe duke zbatuar legjislacionin në fuqi, si dhe dokumentat kryesorë strategjikë të hartuar për këtë qëllim. Si dy nga më të rëndësishmet këtu mund të përmendim:

1. Ligji 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore” si një nga ligjet bazë mbi të cilin organizojnë punën dhe funksionojnë njësitë e vetëqeverisjes vendore, ka të shprehur qartësisht detyrimin dhe përgjegjësinë për trajtimin me prioritet të rinisë. Konkretisht këto detyrime evidentohen në:

(i) nenin 3, ku përcaktohet misioni i vetëqeverisjes vendore, në pikat d), dh) dhe f) sipas të cilave realizimi i shërbimeve duhet të bëhet në forma të përshtatshme, bazuar në nevojat e antarëve të bashkësisë, në përputhje me standardet e kërkuara me ligj apo akte të tjera normative, si dhe përmes nxitjes efektive të pjesëmarrjes gjithëpërfshirëse të bashkësisë në qeverisjen vendore;

(ii) nenin 23, ku përcaktohen funksionet e bashkisë në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike (kryesisht në mirëmbajtjen e institucioneve arsimore apo zhvillimin e aktiviteteve edukuese e promovuese në fushën e shëndetësisë, etj);

(iii) nenin 24, ku përcaktohen funksionet e bashkisë në fushën e shërbimeve sociale;

(iv) nenin 25, ku përcaktohen funksionet e bashkisë në fushën e kulturës, sportit dhe shërbimeve argëtuese;

(v) nenin 26, ku përcaktohen funksionet e bashkisë në fushën e mbrojtjes së mjedisit;

(vi) nenin 28, ku përcaktohen funksionet e bashkisë në fushën e zhvillimit ekonomik vendor;

(vii) nenin 29, ku përcaktohen funksionet e bashkisë në fushën e sigurisë publike.

Garantimi i pjesëmarrjes publike të grupeve të ndryshme shoqërore në procesin e vendimmarrjes, shprehet qartësisht edhe në nenin 16 të këtij ligji, ku përcaktohet detyrimi për konsultime publike në njësitë e vetëqeverisjes vendore.

2. Plani Kombëtar i Veprimit për Rininë (PKVR) 2015-2020, miratuar me Vendim të Këshillit të Ministrave Nr. 383, datë 6 maj 2015, është një ndër dokumentat kryesorë që udhëheq punën e qeverisjes qendrore, si dhe të njësisë të vetëqeverisjes vendore për veprime dhe masa për të rejat dhe të rinjtë në Shqipëri.

¹ Fushat e mësipërme përbëjnë dhe thelbin e objektivave të përgjithshme të Planit Kombëtar të Veprimit për Rininë 2015-2020

² Ligji Nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, neni 38, pika 2, fq. 16

Qëllimi i këtij plani është zhvillimi dhe koordinimi i politikave ndërsektoriale rinore në edukim, punësim, shëndetësi e kulturë, si dhe forcimi i pjesëmarrjes së të rejave e të rinjve në jetën shoqërore dhe proceset vendimmarrëse. Misioni i Planit Kombëtar të Veprimit për Rininë 2015–2020 qartësisht evidenton nevojën për *“përmirësim të cilësisë së jetës së të rejave e të rinjve dhe forcim të statusit të tyre, përmes zhvillimit të më shumë mundësive në edukim, punësim, shëndetësi, kulturë, si dhe rritje të pjesëmarrjes së plotë të tyre në shoqëri dhe vendimmarrje”*³. Bazuar mbi këtë dokument strategjik, njësitë e vetëqeverisjes vendore duhet të hartojnë dhe zbatojnë planet e tyre të veprimit në nivel vendor, duke synuar përmbushjen e misionit dhe qëllimit të sipërcituar.

SË PARAQITET SITUATA NË BASHKINË E MALIQIT?

Në planifikimet dhe ndërhyrjet në shërbim të komunitetit – pra përfshirë edhe rininë – Bashkia e Malikut orientohet kryesisht përmes Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015–2020, Planit Operacional të Zhvillimit Vendor⁴ dhe Planit Social, ndërkohë që po përgatitet edhe Plani i Përgjithshëm i Zhvillimit Vendor⁵. Ndërsa në terma buxhetorë, përveç Planit Buxhetor Afatmesëm 2018–2020, është përgatitur dhe dorëzuar edhe Plani Buxhetor Afatmesëm 2019 – 2021, mbi bazën e të cilit, në përputhje me ligjin për financat e vetëqeverisjes vendore, bëhet dhe planifikimi buxhetor vjetor.

Bazuar në informacionin e dhënë nga bashkia, situata në lidhje me të rejtat dhe të rinjtë paraqitet si në vijim:

- Bashkia e Malikut *nuk disponon të dhëna të sakta* të numrit të të rejave dhe të rinjve të grupmoshës 15–29 vjeç. Mungesa e të dhënave të disagreguara sipas seksit, por edhe karakteristikave të tjera (si: mosha, paaftësia, etnia, etj.) është një ndër shqetësimet kryesore të evidentuara edhe në Planin Operacional të Zhvillimit Vendor dhe Bashkia po bën përpjekjet e saj për adresimin me prioritet të kësaj çështjeje në bashkëpunim me donatorë dhe organizata që mund të ofrojnë mbështetje në këtë drejtim⁶.
- Në Malik ka 7 (shtatë) shkolla të mesme dhe vërehet fenomeni i klasave kolektive⁷; *nuk ka asnjë qendër shumë-funksionale dhe asnjë qendër rinore*. Ka një Qendër Kulturore “Dhimitër Orgocka” ku është e vendosur edhe një Bibliotekë me rreth 400 tituj librash, e cila edhe pse frekuentohet vazhdimisht nga të rejtat dhe të rinjtë, funksionon pjesërisht pasi nuk ka një sallë leximi të mirëfilltë⁸. Gjithashtu ekzistojnë edhe 2 (dy) organizata lokale të cilat në fokus të tyre kanë edhe punën me fëmijët dhe të rejtat e të rinjtë, konkretisht World Vision dhe Fondacioni Kenedy.
- Pranë Bashkisë është ngritur me vendim të Kryetarit, nr. 6 datë 25.01.2019 *Këshilli Konsultativ* për rininë i përbërë nga 7 të reja e të rinj (5 vajza) të cilat/cilët mbajnë detyrën e Presidentes/Presidentit të Qeverisë së Nënësve në shkollat që frekuentojnë. Në vendim theksohet gjithashtu se ky Këshill Konsultativ do të organizojë takime të vazhdueshme me Kryetarin e Bashkisë, si gjatë procesit të përgatitjes së buxhetit, ashtu edhe për çdo problematikë tjetër që mund të evidentohet në lidhje me shkollat. Ndërkohë që në nivel të Këshillit Bashkiak, ka një *Komision të përhershëm të Kulturës, Rinisë dhe Sporteve*, të përbërë nga 5 (pesë) antare dhe antarë (2 gra)⁹.

³ Plani Kombëtar i Veprimit për Rininë 2015–2020, fq.9

⁴ Përgatitur me mbështetjen e PNUD, në kuadër të projektit STAR, ky plan mbulon periudhën kohore 2016–2018; për më shumë shiko: <https://www.undp.org/content/dam/albania/docs/STAR/Bashkia%20Malik.pdf>

⁵ Sipas informacionit të Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit; shiko: <http://planifikimi.gov.al/index.php?id=732>

⁶ Në këtë kuadër Bashkia po bashkëpunon kryesisht me World Vision

⁷ Sipas Planit Operacional të Zhvillimit Vendor 2016 – 2018, fq. 20

⁸ Sipas Planit Operacional të Zhvillimit Vendor 2016 – 2018, fq. 15

⁹ Për më shumë detaje referohuni tek Vendimi i Këshillit të Bashkisë nr. 50 datë 22.05.2018 “Për disa ndryshime në Vendimin nr. 20 datë 30.09.2015 të Këshillit të Bashkisë Malik

“Për ngritjen e Komisioneve të Përhershme pranë Këshillit të Bashkisë”

- *Kujdesi shëndetësor* është analizuar në Planin Operacional të Zhvillimit Vendor 2016–2018, ku si problematika kryesore janë evidentuar: rritja e numrit të përdoruesve të drogës (kryesisht të grupmoshës 30 – 50 vjeçare), rritja e numrit të të sëmurëve me HIV, si dhe gjendja e qendrave shëndetësore në njësitë administrative, të cilat nuk ofrojnë as kushtet minimale infrastrukturore që duhet të ketë një qendër shëndetësore¹⁰. Në strukturën e bashkisë *nuk ka të emëruar një punonjës apo punonjëse*, si specialist/specialiste të shëndetit publik. Ndërsa në nivel të Këshillit Bashkiak ka një Komision të përhershëm *të Shëndetësisë*, të përbërë nga 5 (pesë) antare dhe antarë (3 gra).
- *Nuk ekziston një plan sektorial për rininë* (që të bazohet dhe në Planin Kombëtar të Veprimit për Rininë), megjithatë, disa nga prioritetet lidhur me rininë citohen në Planin Operacional të Zhvillimit Vendor 2016–2018 (ku përveç adresimit të problemeve në lidhje me arsimin e të rejave dhe të rinjve dhe minimizimin e fenomenit të klasave kolektive, theksohet edhe zhvillimi i sportit tek grupmoshat e reja)¹¹. Po kështu në Bashki *nuk ka ndonjë drejtori apo sektor të veçantë përgjegjës për çështjet e rinisë dhe as specialist/specialiste* të emëruar për këtë qëllim. Këto çështje trajtohen brenda Drejtorisë së Kulturës dhe Sportit, si dhe Drejtorisë së Shërbimit Social dhe Strehimit.
- Bashkia në tre vitet e fundit (2015–2017) ka zbatuar një sërë programesh për rininë, të tilla si: programi i internshit, aktivitete të ndryshme ndërgjegjësuere, aktivitete të ndryshme kulturore, si pjesë teatrale të vëna në skenë nga qendra kulturore në bashkëpunim me shkollat, si dhe aktivitete të ndryshme sportive ndërmjet shkollave. Për *vitin 2018*, u zbatuan këto programe: programi i internshit, programi i vetëpunësimit, programi i ri-integritit, si dhe projekte me aktivitete në fushën e kulturës dhe sportit (krijimi i Klubit të Futbollit Maliq, apo aktivitete ndërmjet shkollave).
- Gjithashtu në 05.06.2019, Bashkia Maliq ka nënshkruar një Marrëveshje Bashkëpunimi për periudhën 2019 – 2021 me *Observatorin për të Drejtat e Fëmijëve dhe të Rinjve, në emër të rrjetit të organizatave “Zëri i të Rinjve”*, me qëllim mobilizimin, integrimin dhe fuqizimin e potencialeve të të rejave dhe të rinjve përmes shërbimeve ndërgjegjësuere, informuese, avokuese e lobuese, në fushat e edukimit, kujdesit, shëndetit dhe punësimit.
- Këshilli Bashkiak *ka zhvilluar 3 (tre) seanca dëgjimore dedikuar çështjeve të rinisë*. Në këto seanca janë evidentuar problemet që shqetësojnë dhe janë prioritare për rininë, të tilla si: *politikat e punësimit apo vetëpunësimit për të rejtat dhe të rinjtë, nevoja për ngritjen e një qendre shumëfunksionale, nevoja për krijimin e ambjentëve të përshtatshme sportive, etj.* Gjithashtu, të rejtat e të rinjtë kanë mundësi të ngrenë zërin për problemet që i shqetësojnë, edhe nëpërmjet shkresave zyrtare apo ankesave pranë Zyrës së Informacionit, takimeve të drejtpërdrejta me punonjëse e punonjës të bashkisë, por edhe me vetë Kryetarin e Bashkisë, si dhe komunikimit elektronik përmes faqes zyrtare (bashkiamaliq.gov.al) apo faqes zyrtare në Facebook (Bashkia Maliq).
- Buxheti i bashkisë dedikuar direkt ose indirekt rinisë *është pjesë e programeve të Kulturës dhe Sportit*. Buxheti për rininë i planifikuar gjatë tre viteve të fundit nën programin e kulturës dhe sportit *rezulton të ketë rritje me mbi gjashtëfish nëse krahasojmë fondet e vitit 2015 me ato të vitit 2018, ndonëse ka një diferencë të përvitshme në shpenzimin e plotë të tij* siç paraqitet në tabelën në vijim.

¹⁰ Sipas Planit Operacional të Zhvillimit Vendor 2016 – 2018, fq.20

¹¹ Po aty

VITI	KATEGORIA	BUXHETI I PLANIFIKUAR (LEKË)	BUXHETI I REALIZUAR (LEKË)
2015	Kultura dhe Sporti	2,435,000	2,275,000
	TOTAL	2,435,000	2,275,000
2016	Kultura dhe Sporti	3,246,000	1,996,320
	TOTAL	3,246,000	1,996,320
2017	Kultura dhe Sporti	13,964,631	13,080,818
	TOTAL	13,964,631	13,080,818
2018	Kultura dhe Sporti	14,746,350	14,226,450
	TOTAL	14,746,350	14,226,450

- Njoftimet e ndryshme përfshirë edhe ato për të rejtat dhe të rinjtë (të tilla si njoftime mbi edukimin, trajnimin apo bursat) pasqyrohen on-line në faqen e internetit të bashkisë: www.bashkiamaliq.gov.al
- Bashkia ***nuk ka bërë ndonjë vlerësim/anketim për të identifikuar nevojat dhe prioritetet*** e të rejave dhe të rinjve në Maliq. Megjithatë këto nevoja dhe prioritetet janë identifikuar si përmes takimeve të ndryshme të stafit të Bashkisë nëpër shkolla, ashtu edhe në një takim të veçantë të Kryetarit të Bashkisë me të rejtat dhe të rinjtë në kuadër të planifikimit të buxhetit për vitin 2019.
- Kur pyetet për rëndësinë e aktiviteteve me fokus shëndetin seksual e riprodhues si dhe ato sensibilizuese për shëndetin dhe kujdesin shëndetësor, bashkia i vlerëson si aktivitete tepër të rëndësishme, së bashku me: pasjen e një manuali shpjegues për të rejtat e të rinjtë për t'u njohur me të drejtat e tyre mbi shëndetin e kujdesin shëndetësor; shkëmbimin e eksperiencave mes të rejave e të rinjve nga bashki të ndryshme me ndërmjetësimin e drejtuesve vendorë; mbajtjen e një regjistri statistikor vendor për sëmundje që lidhen me shëndetin seksual dhe riprodhues, si dhe me shëndetin në tërësi të të rejave dhe të rinjve, etj.

ÇFARË MUND TË PËRFSHIHET NË BUXHETIN E VITIT 2020 PËR RININË?

Bashkia e Maliqit, në përbushje të detyrimeve dhe përgjegjësi të saj për përmirësimin e situatës së të rejave dhe të rinjve, si dhe në zbatim të Planit Kombëtar të Veprimit për Rininë 2015–2020 mund të përfshijë në planifikimin buxhetor për vitin 2020, disa nga veprimet që përshkruhen në vijim (disa prej veprimeve të sugjeruara mund të fillojnë të zbatohen që gjatë muajve të mbetur të vitit 2019):

QËLLIMI	VEPRIMI / PROJEKTI	KOHËZGJATJA	TREGUES	SHËNIME
1. Nxitja dhe pjesëmarrja e të rejave dhe të rinjve në proceset dhe vendimmarrjet demokratike	1.1 Fuqizimi i Këshillit Rinor dhe nxitja e pjesëmarrjes aktive të tij në proceset vendimmarrëse të Bashkisë. (Rëndësi duhet t'i jepet përbërjes së Këshillit Rinor që duhet të respektojë jo vetëm balancën gjinore por edhe përfaqësimin e të rejave dhe të rinjve nga grupe të pafavorizuara, si persona me aftësi të kufizuara, minoriteti Rom, Egjiptjan, komuniteti LGBTI, etj).	-Shtator 2019: Përgatitja e rregullores së funksionimit të Këshillit Rinor. -2019 - e në vijim: Aktivizimi i këtij Këshilli në mbledhjet dhe proceset vendimmarrëse të bashkisë.	- Rregullorja e funksionimit të Këshillit Rinor e publikuar në faqen e internetit të Bashkisë. - Pjesëmarrja dhe diskutimi i tyre pasqyruar në proces-verbalet e mbledhjeve përkatëse.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 1, aktivitetin 1.2.2 të PKVR 2015-2020. Ai mund të kryhet në bashkëpunim me rrjetin e organizatave "Zëri i të rinjve", si dhe me të rejat dhe të rinjtë në shkollë.
	1.2. Aktivitete sensibilizuese me qëllim zvogëlimin e stereotipeve / diskriminimit gjinor dhe përfshirjen e të rejave dhe të rinjve në proceset vendimmarrëse dhe jetën publike.	Gjatë tre muajve fundit të vitit 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	- Numri i aktiviteteve me fokus diskriminimin gjinor dhe përfshirjen e rinisë në vendimmarrje, të organizuara nga bashkia në shtatë shkollat e mesme (të qytetit dhe të njësive administrative) - Numri i të rejave dhe të rinjve të pranishëm si dhe që japin mendim në mbledhjet e Këshillit Bashkiak apo seancat / dëgjesa publike që organizon bashkia për çështje të ndryshme.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 1, aktivitetin 1.2.3 të PKVR 2015-2020. Specialisti/specialistja që mbulon çështjet e barazisë gjinore në bashki mund ta përfshijë organizimin e aktiviteteve të tilla në shkollë si pjesë të punës edukuese / informuese për çështjet e barazisë gjinore dhe mosdiskriminimit.

QËLLIMI	VEPRIMI / PROJEKTI	KOHËZGJATJA	TREGUES	SHËNIME
2. Nxitja e punësimit të të rejave dhe të rinjve përmes politikave efektive të tregut të punës	2.1 Vlerësimi i kërkesës së tregut të punës dhe traditës apo nevojave specifike të Maliqit, në lidhje me kurset e formimit profesional që mund të ofrohen nga Agjensia e Formimit Profesional (AFP) për të rejtat dhe të rinjtë në Maliq.	–Shtator – Dhjetor 2019: Vlerësimi i situatës –Janar 2020 — e në vijim: Propozimet dhe hapat konkretë deri në ngritjen e programeve të reja të formimit profesional për të rejtat dhe të rinjtë.	– Raporti i vlerësimit të situatës – Propozimet drejtuar AFP dhe Zyrës Rajonale të Punësimit (ZRP) Korçë, mbi kurset e reja të formimit profesional që duhet të hapen. – Numri i kurseve të reja të hapura nga AFP.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 2, aktivitetin 2.2.6 të PKVR 2015–2020. Ai duhet të zhvillohet në bashkëpunim të ngushtë me AFP, ZRP, si dhe me bizneset ekzistuese të zonës.
	2.2 Organizimi i takimeve sensibilizuese me të rejtat dhe të rinjtë mbi rëndësinë e ndjekjes së kurseve të formimit profesional, të bazuara në nevojat dhe specifikat e zonës.	Janar – Qershor 2020	– Numri i takimeve të organizuara në shkollë. – Numri i të rejave dhe të rinjve që marrin pjesë në këto takime. – Numri i të rejave dhe të rinjve të regjistruara/regjistruar në kurset e formimit profesional.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 2, aktivitetin 2.2.7 të PKVR 2015–2020.
	2.3 Organizimi i takimeve sensibilizuese me të rejtat dhe të rinjtë mbi rëndësinë e ndjekjes së kurseve të formimit profesional, të bazuara në nevojat dhe specifikat e zonës.	Gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i aktiviteteve vetëpunësuese të mbështetura. – Numri i të rejave dhe të rinjve të vetëpunësuar / vetëpunësuar.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 2, aktivitetin 2.3.4 të PKVR 2015–2020.

QËLLIMI	VEPRIMI / PROJEKTI	KOHËZGJATJA	TREGUES	SHËNIME
3. Nxitja e përfshirjes së të rejave dhe të rinjve në aktivitete mjedisore	3.1 Nxitja e pjesëmarrjes aktive të të rejave dhe të rinjve në hartimin dhe monitorimin e politikave mjedisore në nivel lokal.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i të rejave dhe të rinjve që marrin pjesë aktivisht në seancat e Këshillit Bashkiak, dëgjesat publike apo aktivitetet mbi mjedisin, të organizuara nga bashkia.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 3, aktivitetin 3.7.2 të PKVR 2015–2020.
	3.2 Aktivitete pastrimi, pyllëzimi apo riciklimi me qëllim rritjen e sensibilitetit të të rejave dhe të rinjve, si dhe komunitetit në tërësi mbi mbrojtjen e mjedisit.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i aktiviteteve sensibilizuese të organizuara. – Numri i pemëve të mbjella dhe sasia e plehrave të grumbulluara apo ricikluara.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 3, aktivitetin 3.7.5 të PKVR 2015–2020.
	3.3 Aktivitete sensibilizuese mbi mjedisin dhe ndikimin e tij në shëndetin e gjeneratës së re.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i aktiviteteve të zhvilluara. – Numri i të rejave dhe të rinjve pjesëmarrës / pjesëmarrës.	Ky veprim mund të jetë pjesë e aktiviteteve që duhet të organizojë Drejtoria e Shërbimeve Sociale në Bashki.
4. Nxitja e përfshirjes së të rejave dhe të rinjve në aktivitete mjedisore	4.1 Mbështetje për grupet e reja rinore kulturore dhe artistike (këngë, teatër, animacione) të krijuara nga të rejtat dhe të rinjtë e shkollave të Maliqit dhe përfshirja e tyre në ngjarje apo festa të rëndësishme të qytetit.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i grupeve të reja rinore të mbështetura. – Numri i aktiviteteve të bashkisë në të cilat janë të ftuara dhe kanë performuar këto grupe rinore.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 6, aktivitetin 6.1.2 të PKVR 2015–2020.
	4.2 Promovimi i jetës artistike dhe kulturore përmes organizimit të aktiviteteve artistike-kulturore edhe në zonat rurale.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i aktiviteteve artistike-kulturore të organizuara me mbështetjen e bashkisë, në zonat rurale, me grupet rinore.	Ky veprim është në përputhje me objektivin strategjik 6, aktivitetin 6.2.1 të PKVR 2015–2020.

QËLLIMI	VEPRIMI / PROJEKTI	KOHËZGJATJA	TREGUES	SHËNIME
5. Nxitja e përfshirjes së të rejave dhe të rinjve në aktivitete edukuese shëndetësore	5.1 Aktivitete që promovojnë një kulturë të hapur dhe të lirë rreth shëndetit seksual, për të ulur stigmatizmin dhe diskriminimin.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i aktiviteteve të zhvilluara në shkollat e qytetit dhe në zonat rurale. – Numri i të rejave dhe të rinjve që marrin pjesë.	Ky veprim mund të jetë pjesë e aktiviteteve që duhet të organizojë Drejtoria e Shërbimeve Sociale në Bashki.
	5.2 Krijimi dhe mbështetja e grupeve “edukatorë bashkëmoshatarë” (“peer education groups”) për nxitjen e organizimit të aktiviteteve edukuese shëndetësore mes të rejave dhe të rinjve në zonat rurale, si dhe në komunitetin Rom, Egjiptjan, LGBTI, etj.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Grupet e “edukatorëve bashkëmoshatarë” të krijuara. – Numri i aktiviteteve të organizuara nga grupet e “edukatorëve bashkëmoshatarë” me të rejtat dhe të rinjtë e zonave apo komuniteteve të caktuara.	Ky veprim mund të jetë pjesë e aktiviteteve që duhet të organizojë Drejtoria e Shërbimeve Sociale në Bashki, në bashkëpunim me Rrjetin e organizatave “Zëri i të rinjve”.
	5.3 Konkurse mes shkollave të mesme mbi rolin e qeverisjes vendore në çështje të shëndetit seksual dhe riprodhues.	Gjatë ditëve dedikuara shëndetit përgjatë vitit 2019 dhe 2020	– Numri i aktiviteteve të zhvilluara në shkollat e qytetit dhe në zonat rurale. – Numri i të rejave dhe të rinjve që marrin pjesë.	Ky veprim mund të jetë pjesë e aktiviteteve që duhet të organizojë Drejtoria e Shërbimeve Sociale në Bashki.
6. Nxitja e përfshirjes së të rejave dhe të rinjve në aktivitete për arritjen e Objektivave të Zhvillimit të Qendrueshëm (Sustainable Development Goals – SDGs)	6.1 Aktivitete informuese mbi SDG-të me qëllim njohjen e tyre dhe sensibilizimin e të rejave dhe të rinjve mbi rolin që mund dhe duhet të luajnë për përmbushjen e këtyre objektivave.	Shtator – Dhjetor 2019 dhe gjatë gjithë vitit 2020	– Numri i aktiviteteve me fokus SDG-të, të organizuara nga bashkia në bashkëpunim me Rrjetin “Zëri i të rinjve” në shkollat e mesme të qytetit.	Në realizimin e aktiviteteve të tilla mund të angazhohet stafi përgjegjës në bashki për çështje të edukimit.

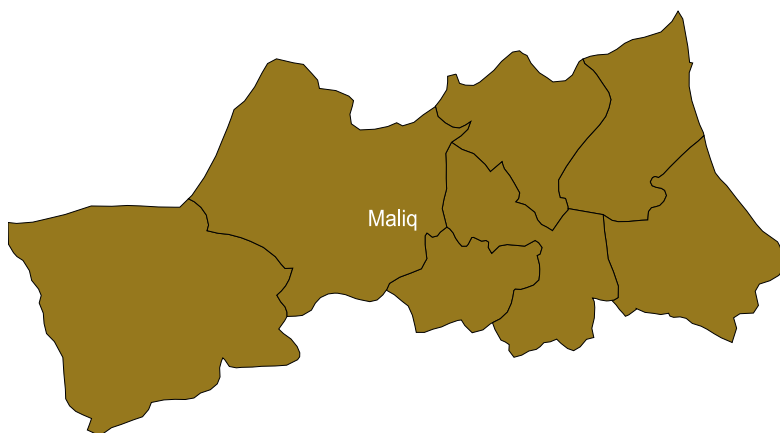
	6.2 Mbështetja e iniciativës “Rinia e Maliqit për SDG-të”, përmes hartimit dhe financimit për zbatimin e një plani veprimesh konkrete në këtë drejtim.	Tetor – Dhjetor 2019: Hartimi i dokumentit të planit të veprimeve për përfshirjen e të rejave dhe të rinjve në arritjen e SDG-ve. Gjatë gjithë vitit 2020: Zbatimi i planit të hartuar, duke ofruar mbështetjen e duhur financiare, infrastrukturore, etj.	- Tetor – Dhjetor 2019: Hartimi i dokumentit të planit të veprimeve për përfshirjen e të rejave dhe të rinjve në arritjen e SDG-ve. Gjatë gjithë vitit 2020: Zbatimi i planit të hartuar, duke ofruar mbështetjen e duhur financiare, infrastrukturore, etj.	Bashkëpunimi me Rrjetin “Zëri i të rinjve”, lehtëson zhvillimin e aktiviteteve të tilla dhe ndihmon në prezantimin e ideve inovative për të kontribuar për arritjen e SDG-ve.
	6.3 Panairi i ideve në kuadër të “Ditës Botërore të Aftësive të të rejave dhe të rinjve”¹², bazuar në trajnimet e formimit profesional të ofruara mbi bazën e nevojave dhe karakteristikave të zonës.	15 Korrik 2020.	- Panairi i organizuar në bashkëpunim me AFP dhe ZRP. -Numri i ideve të prezantuara. -Numri i të rejave dhe të rinjve pjesëmarrës/e.	Ky aktivitet është në përputhje me SDG 4 “Sigurimi i arsimit cilësor gjithëpërfshirës e të barabartë për të gjithë dhe nxitja e mundësive të të nxëniet gjatë gjithë jetës”. Aktiviteti mund të kombinohet (dhe kontribuon) edhe me veprimet e planifikuara në qëllimin 2, të fokusuar tek rinia dhe nxitja e punësimit (siç paraqiten më sipër në këtë tabelë).

¹² Për të rritur ndërgjegjësimin mbi rëndësinë e investimit në zhvillimin e aftësive të të rejave dhe të rinjve, Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara vendosi në Rezolutën A/RES/69/145 që data 15 Korrik të njihet si Dita Botërore e Aftësive të të rejave dhe të rinjve (World Youth Skills Day). Për më shumë informacion vizitoi faqen: <http://www.un.org/en/events/youthskillsday/index.shtml>

ÇFARË HAPASH TË TJERË DUHET TË NDËRMARRË BASHKIA PARALELISHT ME PËRFSHIRJEN NË BUXHETIN E VITIT 2020 TË DISA PREJ VEPRIMEVE TË PROPOZUARA MË SIPËR?

- Të krijohet dhe përditësojë rregullisht bazën e të dhënave (databazën) në lidhje me numrin e të rejave dhe të rinjve në qytet dhe zonat rurale pjesë e territorit të bashkisë, duke siguruar që kjo bazë të dhënash të përmbajë detaje mbi gjininë, moshën, aftësitë e kufizuara të tyre, etninë, orientimin seksual, vendbanimin, etj. Ngjashmërisht, duhet të krijohet dhe përditësohet rregullisht një bazë të dhënash të tilla për të gjithë popullsinë në Maliq.
- Të nxitë fuqizimin e Këshillit Rinor dhe të mundësojë pjesëmarrjen e tij jo vetëm në takime dhe dëgjesa me fokus çështjet e rinisë, por edhe në takime dhe dëgjesa publike që bashkia organizon për çështje të ndryshme të lidhura me shëndetësinë, arsimin, punësimin, zhvillimin ekonomik, etj. Gjithashtu, Bashkia duhet të sigurojë përbërjen e drejtë dhe funksionimin e duhur të Këshillit Rinor, përmes përgatitjes dhe miratimit edhe të një rregulloreje përkatëse.
- Të bashkëpunojë me rrjetin “Zëri i të Rinjve” me qëllim ofrimin e modelit për nxitjen e krijimit të grupeve dhe shoqatave rinore, nga të rejat dhe të rinjtë e qytetit dhe të zonave rurale pjesë e territorit të bashkisë.
- Të organizojë sesione të hapura dhe dëgjesa publike me fokus të veçantë të rejat dhe të rinjtë dhe nevojat e tyre. Për të siguruar pjesëmarrjen në këto sesione apo dëgjesa, të organizojë fillimisht takime të shkurtra informuese në shkollat e qytetit dhe të zonave rurale, ku të ftohen të rejat dhe të rinjtë të bëhen pjesë e dëgjesave që do të organizojë bashkia. Në këto takime duhet të paraqitet dhe kalendari i dëgjesave që mendohet të organizohen. Një kopje e këtij kalendari me datat, oraret e organizimit të këtyre dëgjesave duhet të publikohet edhe në faqen e internetit të bashkisë.
- Të marrë masa për të caktuar një specialiste/specialist që në përshkrimin e punës së saj/tij të ketë detyra që lidhen specifikisht me rininë dhe ndjekjen e prioriteteve të saj. Po kështu, Bashkia duhet të marrë masa për të caktuar një specialiste/specialist që në përshkrimin e punës së saj/tij të ketë detyra që lidhen specifikisht me shëndetësinë dhe ndjekjen e prioriteteve të saj.
- Të hartojë një plan veprimi lokal për rininë, ku të përmbledhen të gjitha veprimet e parashikuara në dokumenta të tjerë zhvillimorë të bashkisë, por edhe veprime të tjera të dosmosdoshme për adresimin e çështjeve rinore në fusha të ndryshme. Ky plan veprimi duhet të mbështetet në PKVR 2015–2020 (pjesë e këtyre veprimeve janë dhënë në tabelën mësipër me sugjerime për aktivitetet që duhet të përfshihen në buxhetin e vitit 2020 të bashkisë Maliq, me fokus rininë).
- Të marrë masa që në takimet dhe dëgjesat për rishikimin dhe zbatimin e buxhetit vjetor 2019, si dhe në planifikimin e buxhetit vjetor 2020, të sigurojë pjesëmarrjen e të rejave dhe të rinjve nga grupe të ndryshme (përfshirë edhe nga grupet e pafavorizuara si Romë, Egjiptjanë, PAK, LGBTI, etj). Bashkëpunimi me rrjetin e organizatave “Zëri i të rinjve” është i domosdoshëm në këtë drejtim, sidomos për të siguruar pjesëmarrjen e të rejave dhe të rinjve nga grupet e ndryshme të sipërcituara, të rejave dhe të rinjve nga zonat rurale, etj.

Shtator 2019